

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ

|| ತ್ರಯೋವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ತ್ರಯೋವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||

ತಾರಾಯಾ ವಿಲಾಪಃ

ತತಃ ಸಮುಪಜಿಘ್ರಂತೀ ಕಪಿರಾಜಸ್ಯ ತನ್ಮುಖಂ |
ಪತಿಂ ಲೋಕಶ್ರುತಾ ತಾರಾ ಮೃತಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || 4.23.1 ||

ಶೇಷೇ ತ್ವಂ ವಿಷಮೇ ದುಃಖಮಕೃತ್ವಾ ವಚನಂ ಮಮ |
ಉಪಲೋಪಚಿತೇ ವೀರ ಸುದುಃಖೇ ವಸುಧಾತಲೇ || 4.23.2 ||

ಮತ್ತಃ ಪ್ರಿಯತರಾ ನೂನಂ ವಾನರೇಂದ್ರ ಮಹೀ ತವ |
ಶೇಷೇ ಹಿ ತಾಂ ಪರಿಷ್ಟಜ್ಯ ಮಾಂ ಚ ನ ಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ || 4.23.3 ||

ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ವಶಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಧಿರೇಷ ಭವತ್ಯಹೋ |
ಸುಗ್ರೀವ ಏವ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ವೀರ ಸಾಹಸಿಕಪ್ರಿಯ || 4.23.4 ||

ಋಕ್ಷವಾನರಮುಖ್ಯಾಸ್ತ್ವಾಂ ಬಲಿನಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ |
ತೇಷಾಂ ವಿಲಪಿತಂ ಕೃಚ್ಛ್ಯ ಮಂಗದಸ್ಯ ಚ ಶೋಚತಃ || 4.23.5 ||

ಮಮ ಚೇಮಾ ಗಿರಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಿಂ ತ್ವಂ ನ ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಸೇ |
ಇದಂ ತದ್ ವೀರಶಯನಂ ತತ್ರ ಶೇಷೇ ಹತೋ ಯುಧಿ || 4.23.6 ||

ಶಾಯಿತಾ ನಿಹತಾ ಯತ್ರ ತ್ವಯೈವ ರಿಪವಃ ಪುರಾ |
ವಿಶುದ್ಧಸ್ತ್ವಾಭಿಜನ ಪ್ರಿಯಯುಧ್ಧ ಮಮ ಪ್ರಿಯ || 4.23.7 ||

ಮಾಮನಾಥಾಂ ವಿಹಾಯೈಕಾಂ ಗತಸ್ತ್ವಮಸಿ ಮಾನದ |
ಶೂರಾಯ ನ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾ ಕನ್ಯಾ ಖಲು ವಿಪಶ್ಚಿತಾ || 4.23.8 ||

ಶೂರಭಾರ್ಯಾಂ ಹತಾಂ ಪಶ್ಯ ಸದ್ಯೋ ಮಾಂ ವಿಧವಾಂ ಕೃತಾಂ |
ಅವಭಗ್ನಶ್ಚ ಮೇ ಮಾನೋ ಭಗ್ನಾ ಮೇ ಶಾಶ್ವತೀ ಗತಿಃ || 4.23.9 ||

ಅಗಾಧೇ ಚ ನಿಮಗ್ನಾಸ್ಮಿ ವಿಪುಲೇ ಶೋಕಸಾಗರೇ |
ಅಶ್ಮಸಾರಮಯಂ ನೂನಮಿದಂ ಮೇ ಹೃದಯಂ ದೃಢಂ || 4.23.10 ||

ಭರ್ತಾರಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯನ್ನಾದ್ಯ ಶತಧಾ ಕೃತಂ |
ಸುಹೃಚ್ಚೈವ ಚ ಭರ್ತಾ ಚ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಚ ಮಮ ಪ್ರಿಯಃ || 4.23.11 ||

ಪ್ರಹಾರೇ ಚ ಪರಾಕ್ರಾಂತಃ ಶೂರಃ ಪಂಚತ್ವಮಾಗತಃ |
ಪತಿಹೀನಾ ತು ಯಾ ನಾರೀ ಕಾಮಂ ಭವತು ಪುತ್ರಿಣೀ || 4.23.12 ||

ಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಾಪಿ ವಿಧವೇತ್ಯುಚ್ಯತೇ ಜನೈಃ |
ಸ್ವಗಾತ್ರಪ್ರಭವೇ ವೀರ ಶೇಷೇ ರುಧಿರಮಂಡಲೇ || 4.23.13 ||

ಕೃಮಿರಾಗಪರಿಸ್ತೋಮೇ ಸ್ವಕೀಯೇ ಶಯನೇ ಯಥಾ |
ರೇಣುಶೋಣಿತಸಂವೀತಂ ಗಾತ್ರಂ ತವ ಸಮಂತತಃ || 4.23.14 ||

ಪರಿರಬ್ಧಂ ನ ಶಕ್ಷೋಮಿ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭ |
ಕೃತಕೃತ್ಯೋಽದ್ಯ ಸುಗ್ರೀವೋ ವೈರೇಽಸ್ಮಿನ್ನತಿದಾರುಣೀ || 4.23.15 ||

ಯಸ್ಯ ರಾಮವಿಮುಕ್ತೇನ ಹೃತಮೇಕೇಷುಣಾ ಭಯಂ |
ಶರೇಣ ಹೃದಿ ಲಗ್ನೇನ ಗಾತ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶನೇ ತವ || 4.23.16 ||

ವಾರ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ನಿರೀಕ್ಷಂತೀ ತ್ವಯಿ ಪಂಚತ್ವಮಾಗತೇ |
ಉದ್ಭವಹರ್ ಶರಂ ನೀಲಸ್ತಸ್ಯ ಗಾತ್ರಗತಂ ತದಾ || 4.23.17 ||

ಗಿರಿಗರ್ಹರಸಂಲೀನಂ ದೀಪ್ತಮಾಶೀವಿಷಂ ಯಥಾ |
ತಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಬಾಣಸ್ಯಾಪಿ ಬಭೌ ದ್ಯುತಿಃ || 4.23.18 ||

ಅಸ್ತಮಸ್ತಕಸಂರುದ್ಧರಶ್ಲೇದಿನಕರಾದಿವ |
ಪೇತುಃ ಕ್ಷತಜಧಾರಾಸ್ತು ವ್ರಣೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಶಃ || 4.23.19 ||

ತಾಮ್ರಗೈರಿಕಸಂಪೃಕ್ತಾ ಧಾರಾ ಇವ ಧರಾಧರಾತ್ |
ಅವಕೀರ್ಣಂ ವಿಮಾರ್ಜಂತೀ ಭರ್ತಾರಂ ರಣರೇಣುನಾ || 4.23.20 ||

ಅಸ್ಮೈರ್ನಯನಜ್ಯೈಃ ಶೂರಂ ಸಿಷೇಚಾಸ್ತ್ರಸಮಾಹತಂ |
ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಸರ್ವಾಂಗಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿನಿಹತಂ ಪತಿಂ || 4.23.21 ||

ಉವಾಚ ತಾರಾ ಪಿಂಗಾಕ್ಷಂ ಪುತ್ರಮಂಗದಮಂಗನಾ |
ಅವಸ್ಥಾಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ ಪಶ್ಯ ಪಿತುಃ ಪುತ್ರ ಸುದಾರುಣಾಂ || 4.23.22 ||

ಸಂಪ್ರಸಕ್ತಸ್ಯ ವೈರಸ್ಯ ಗತೋಽಂತಃ ಪಾಪಕರ್ಮಣಾ |
ಬಾಲಸೂರ್ಯೋಜ್ಜ್ವಲತನುಂ ಪ್ರಯಾತಂ ಯಮಸಾದನಂ || 4.23.23 ||

ಅಭಿವಾದಯ ರಾಜಾನಂ ಪಿತರಂ ಪುತ್ರ ಮಾನದಂ |
ಏವಮುಕ್ತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಜಗ್ರಾಹ ಚರಣೌ ಪಿತುಃ || 4.23.24 ||

ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ಪೀನವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಮಂಗದೋಽಹಮಿತಿ ಬ್ರುವನ್ |
ಅಭಿವಾದಯಮಾನಂ ತ್ವಾಮಂಗದಂ ತ್ವಂ ಯಥಾ ಪುರಾ || 4.23.25 ||

ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಭವ ಪುತ್ರೇತಿ ಕಿಮರ್ಥಂ ನಾಭಿಭಾಷಸೇ |
ಅಹಂ ಪುತ್ರಸಹಾಯಾ ತ್ವಾಮುಪಾಸೇ ಗತಚೇತನಂ |
ಸಿಂಹೇನ ಪಾತಿತಂ ಸದ್ಯೋ ಗೌಃ ಸವತ್ಸೇವ ಗೋವೃಷಂ || 4.23.26 ||

ಇಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮಯಜ್ಞೇನ ರಾಮಪ್ರಹರಣಾಂಭಸಾ |
ತಸ್ಮಿನ್ನವಭೃಥೇ ಸ್ನಾತಃ ಕಥಂ ಪತ್ನ್ಯಾ ಮಯಾ ವಿನಾ || 4.23.27 ||

ಯಾ ದತ್ತಾ ದೇವರಾಜೇನ ತವ ತುಷ್ಟೇನ ಸಂಯುಗೇ |
ಶಾತಕೌಂಭೀಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಮಾಲಾಂ ತಾಂ ತೇ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನೇಹ ಕಿಂ || 4.23.28 ||

ರಾಜ್ಯಶ್ರೀರ್ನ ಜಹಾತಿ ತ್ವಾಂ ಗತಾಸುಮಪಿ ಮಾನದ |
 ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಶೈಲರಾಜಮಿವ ಪ್ರಭಾ || 4.23.29 ||

ನ ಮೇ ವಚಃ ಪಥ್ಯಮಿದಂ ತ್ವಯಾ ಕೃತಂ
 ನ ಚಾಸ್ಮಿ ಶಕ್ತಾ ಹಿ ನಿವಾರಣೇ ತವ |
 ಹತಾ ಸಪುತ್ರಾಸ್ಮಿ ಹತೇನ ಸಂಯುಗೇ
 ಸಹ ತ್ವಯಾ ಶ್ರೀರ್ವಿಜಹಾತಿ ಮಾಮಪಿ || 4.23.30 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
 ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ ತ್ರಯೋವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||